

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályaudvaron és vidéken 5 lej Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — — 1150
Félévre — — — — 600
Negyedévre — — — 320
Egy hónapra — — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — — 3—

1927. április 13. Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 85 szám

5687 Niszán 11

Páristól Pekingig

— Külpolitikai figyelő —

Ha valakit arra szólítanának fel, hogy mondja meg teljesen objektív véleményét a kínai helyzetről, minden bizonnyal a lehető legnagyobb zavarban lenne. Kináról ma annyit tudunk s ennek a mindennek annyira tudjuk pont az ellenkezőjét is, hogy tiszta képet alkotni az ott végbemenő gigászi dolgokról egyenlő a lehetetlenséggel. Ami Kinában történik, az csak részben politikai és eszmei mérkőzés, nagyobbik felében már elemi küzdelem, amelyet a történelem egy viharos periódusa zudított az emberiségre.

E pillanatban még azt sem tudjuk biztosan, hogy vajjon a kínai események nem-e lobbannak ki egy orosz-észak-kínai háborúban, mert mialatt az érdekeltek erőteljesen cáfolják az orosz hadüzenetet, az orosz hadtestek viszont javában sorakoznak fel a mongol határon, minden bizonnyal nemcsak demonstrációs célokkal. S talán épp azért volna tulkorai a szovjet háborús beavatkozásának híre negligálni. Hiszen a legutóbbi jelentések szerint az északiak offenzívába mentek át és egyes helyeken visszanyomják az előretörő kantoniakat. Azt pedig lehetetlen elképzelni, hogy a szovjet, amely maga angolellenes propagandájának sikerét éppen a kantoniak győzelmére építette fel, teljesen semlegesesen fogja nézni a kantoni dialógus netáni összeomlását.

Pillanatnyilag lehetséges, hogy a szovjet várakozó álláspontra helyezkedik s nem lép fel mindaddig agresszíven, míg erre az események nem kényszerítik, de, hogy ez a pihenő csak látszólagos és semmiesetre sem jóhiszemű, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a híradás, amely bejelentette, hogy az Észak-kínának adandó hadüzenet kérdésében a husvétkor összeülő tizenharmadik szovjet-kongresszus fog dönteni. Már pedig az orosz közhangulat annyira Csangcsolin-ellenes és főleg annyira telve van az angolok elleni gyűlölettel, hogy a szovjet józanabb vezetőinek igen nehezen fog sikerülni ezt az agresszivitást lecsendesíteni és beláttani a tömegekkel, hogy egy esetleges háborús beavatkozás katasztrófát is vonhat maga után. Mert hiszen nem kimondottan csak Csangcsolinról van szó, hanem Japánról is, amelynek komoly gazdasági érdekei fűződnek az észak-kínai területekhez.

Japánnal pedig nemcsak az oroszok, hanem a kantoniak is legalább látszatra, jó barátságban akarnak maradni, abban reménykedve, hogy Japán végül is kilép a nyugati hatalmak antantjából s engedve Csen kantoni külügyminiszter kecsesítő ajánlatainak, melyekben a japán koncessziók sértetlenségét garantálja, belép a keleti népek szövetségébe. Természetesen ezt legkevésbé sem érzelmi szempontból fogja tenni, de cégernek és kifogásnak kitűnően felhasználhatja Kelet Angliája, amely épen ezért nem is maradhat sokáig szolidáris a nyugati szigetország érdekeivel.

Történjenek azonban akárhogy a dolgok, egy bizonyos, nevezetesen az, hogy a kínai kérdés krónikussá vált, dominálja ma már az egész európai külpolitikát s még a laikusok előtt is nyilvánvalóvá tette, hogy a keleti népek között egyre fokozódó szabadságmozgalmakon keresztül tulajdonképpen Anglia és Oroszország mérköznek a hatalomért. A mérkőzésben egyik fél sem tulságosan szemérmes: Oroszország nyíltan mutogatja bolsevista fogafehérjét, Anglia pedig bármennyire nehezére is esik, kénytelen levetni puritán álarcát és megfelelő szemfogatással szépíteni azt a törekvést, hogy tovább is megmaradjon az egzotikus népek nyers kizsákmányolójának, tekintet nélkül azok népi, emberi és

nemzeti érdekeire.

Semmi remény nincs e pillanatban arra, hogy ez a küzdelem rövidesen jobbra, vagy balra eldőljön, mert mindkét fél részéről még rengeteg tartalékot tartogatnak arra, hogy a küzdelem színterére dobják. Még egyik fél sem játszotta ki utolsó kártyáit s így el lehetünk készülve arra, hogy a kínai eseményekben rengeteg meglepetéssel, egymásnak ellentmondó, a hullámvölgy szeszélyével váltakozó eseményekre van kilátás.

Bár nem is olyan nagyjelentőségű, mint a kínai mérkőzés, mégis meglepetésszerűen és fascinálóan hatott az európai közvéleményre az a híradás, mely szerint Párisban megkezdődtek azok a francia-orosz tárgyalások, melyek a cári adósságok Szovjetország általi visszafizetését eredményezhetik. E látszólag kimondottan gazdasági jellegű tárgyalások mögött csak a laikusok láthatnak minden politikai vonatkozás nélküli eseményt. A valóság azonban az, hogy Oroszország hatalmas pénzügyi és gazdasági engedményeivel, amelyeket Franciaországnak tett, szintén egy Anglia ellen irányuló allianszot akar betetőzni. Ugyanakkor,

A kamara általánosságban megszavazta a lakbértörvényt

Bucuresti-Bukarest, április 12. A kamara ma délutáni ülésén Ghitescu elnökölt. Miután a napirendelőtti felszólalások tiltva vannak, azonnal áttértek a lakbérleti törvényjavaslat vitájára.

Junian azzal vádolja a kormányt, hogy a háziurak érdekeit védi és kéri a javaslat megváltoztatását a lakók érdekében.

Cuza sincs megelégedve a javaslattal, amely a városi idegenek háztulajdonát védi.

Elnök jelenti, hogy 15 képviselő aláírásával indítvány érkezett, amely a vita bezárását ja-

SPARTA

sportáruház, Cluj, Calea Victoriei 5.

Kérjen árjegyzéket.

Tennisfelszerelések legutányosabban

amikor Anglia végső erőfeszítéssel igyekszik Európában is egy szovjetellenes blokkot összekovácsolni, Oroszország kitűnően spekulál a francia nagytőke és kispolgárság profitéhségére, az elveszettnek hitt adósságok visszafizetésével és nagyszerű rentabilitású petróleummezők kihasználásának átengedésével.

Ez a legjobb biztosíték a szovjet számára annak tekintetében, hogy Franciaország semmi körülmények között sem fog a grandiózus üzlet perfektuálásával az angol szovjetellenes szférába beilleszkedni, sőt éppen gazdasági érdekeinek megvédése fogja arra kényszeríteni, hogy minden erejével küzdjön majd Anglia izoláló törekvései ellen. Ezt Franciaország annál is inkább megteheti, mert az ő gyarmatain élő népek nagyon is távol esnek attól, hogy a szovjetagítáció tulveszedelmes méreteiben érjen el hozzájuk.

S'est la vie, — történnek csodák a politikai életben is, ha ezeket a csodákat jól aranyszírozott profitlehetőségek készítik elő. (s.)

vasolja. Az ellenzék tiltakozik ez ellen.

Braescu előadó eláll a szótól és ugyanezt teszi Cudalbu igazságügyminiszter, aki kijelenti, hogy mondanivalóját közölte a javaslat expozéjében.

Lupu dr. tiltakozik a vita bezárása ellen, de a többség elfogadja az indítványt, majd általánosságban megszavazta a törvényjavaslatot, és azonnal megkezdte annak részletes vitáját is.

Suciu, Vajda, Joanitzescu, Voicu, Nitescu felszólalása után megszavazzák az első szakaszt módosítás nélkül.

A városi közgyűlés elfogadta az új költségvetést

Felemelik a villany- és vízdíjakat. 500.000 lej szubvenciót szavaztak meg a Magyar Színháznak

(Cluj-Kolozsvár, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden délután folytatta Kolozsvár képviselőtestülete az új költségvetés vitáját. Az ellenzék tiltakozásának figyelmen kívül hagyásával a közgyűlés általánosságban megszavazta a budgetet. A részletes vitában elsőnek dr. Fischer József szólalt fel. Rámutat arra a morális károsodásra, amely a várost abból kifolyólag éri, hogy a helybeli kereskedőkkel és a vállalatokkal szemben fennálló adósságait rendetlenül fizeti. Kéri, hogy az ebben az évben felállítandó három-ny közgazgatási kerületnél kisebbségi tisztviselőket is alkalmazzanak. Fischer József dr. ezután rátér a neológ hitközség temetkezési helyének három év óta megoldatlan kérdésére. Miután a régi temető már nem képes a halottakat befogadni, új terület kijelölését kéri. Osvada polgármester ígéretet tesz, hogy a mostani ortodox zsidó temető mellett egy földterületet juttat a neológ hitközség számára. Dr. Müllerné javaslatára, amelyet dr. Fischer József és dr. Kertész Jenő támogatnak, a közgyűlés a Magyar Színháznak megszavazott szubvenciót évi 500 ezer lejre emeli fel. Egymillió lejt szavaznak meg a kisebbségi egyházak számára.

Kovács Dezsőné népkonyha és napközi otthon felállítását javasolja, amelyet Neuberger Zsigmondné és dr. Barbul Romulusné pártoló hozzászólása után a közgyűlés elfogad.

A közgyűlés rendre megszavazta az egyes kiadási tételeket, csak a villany és vízilletékek felemelése körül fejlődik ki hosszabb vita. Az új költségvetés-tervezet lényegesen emelést irányoz elő a villanyos áram egységeinél, a vízdíjak pauszálait hasonlóképpen lényegesen emeli.

Vita után, amelynek során Osvada polgármester a vízműveknél történt súlyos szabálytalanságokra mutat rá, a közgyűlés többsége — amely főleg a hivatalból kinevezett néppárti tanácsosokból rekrutálódott, ezeket a pontokat is tudomásul veszi. A gázgyár ügyének letárgyalása után Osvada polgármester a költségvetést egészében elfogadottnak jelenti ki.

Miután azonban szavazás nem történt, értesülésünk szerint az ellenzéki tanácsosok a legfőbb közgazgatási bizottságnál óvást emelnek a budget elfogadása ellen.

ÉSEK
stagnabb betű-
50 lej. Allást-
hirdetések díja
egy továbbitunk
vzési hírek díja
lej.
fbeli nagy pénz-
tízt rielője ke-
városban intelli-
ó családnál egy
butorozott, kü-
u butorozott
fürdőszoba hasz-
Esetleg teljes el-
Cimeket a ki-
rek leadni.
nában, valamint
r kezelésben és
beu teljes jár-
több évi szak-
egyel Erdély és
ületén bevezet-
ői, üzletvezetői
aktárkezelői ál-
s, román, német,
nyelvet beszélő
er. Helyben vagy
Ajánlatokat „Bör-
jellegére kiadó-
vábbit.
fejt helybeli
tej
Elek tejüzé-
Strada Sulutiu
Viz-u.) 8.
od
erakat Révész
svásárhely
r. 14
dolgozó
atta!
ök
svéti
ok
kapható
zántó
Ferd. 70.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Wilde Oszkár biográfia-írójának élettörténete

Frank Harris szenzációs könyve élményeiről

Frank Harris, az egyetlen lényeges Wilde-biográfia szerzője, a könyv megjelenése után a következő üzenetet kapta B. Shawtól: „Most, hogy megírta Wilde legjobb élettörténetét, kérjük: írja meg F. Harris legjobb élettörténetét is.” A hetvenéves, ma már amerikai publicistának számító angol író, a vallomás egészséges ifjú lendületével és színes-ségével nem sokára a világ elé dobja önéletrajzát (Frank Harris: Mein Leben. — S. Fischer, Berlin). Harris önéletrajza póznélküli igazságtűkőr: végtelenül érdekes életregény. Nemcsak Harris életregénye, de a 19. század második felének, kultur- és politikai mozgalmainak és szereplőinek angolszász regénye. Harris: iroszági angol gyerek, a College első tanítványa, aki vizsgadíjával egy szép nap felkapaszkodik egy amerikai hajóra, hogy néhány hét múlva Newyorkban alagutmunkás, majd cipőtisztító legyen és Chicagóban: szállodaportás, majd nemsokára az egész szálloda intézője. Cowboy lesz, lóköttő. Végtelen puszták, esordák, veszély és pénz. Egyetemi tanulmányok. Ügyvéd. Hirtelen: világméretű ut. Utána: német egyetem. Más: tanár Angliában. Aztán Páris és újra Anglia. Újságíró, kiadó: Evening News. Társadalmi sikerek, pénz és befolyás, kulisszatitkok, híres emberek és a híres ember: Frank Harris. Az emlékezés megszokad: a következő harminc év talán egy másik kötetben jön... Érdekes élet. Ez az ember, aki ezt az életet megélte, minden amerikai és pozitív sikeriz mellett több mint csak híres riporter és publicista. Harris: egészséges természetes és sohasem természetes és sohasem csalódott gyerek: kicsit költő, kicsit esztéta, kicsit világmegváltó. Ideáljai: Jézus és Shakespeare. Utálja Pál apostolt és az angolszász rabszolgaimperializmust és farizeuspuritanizmust. Napfényderűvel írja meg az angol Casanovát: önmagát, az erotikai szabadság szépségét és erejét és együtt az egész könyv: az egész élet, a test és a lélek együttes szépségének életdokumentumos himnusza, mely a végső ponton már az életbeváltás tettét várja, de ez az utolsó tett, a tett általában és következetesen — mindig elmarad.

Harris kora emberséges embereivel közösségben élte az irodalmat (Whitman, Emerson, Carlyle, Mattheew, Ruskin, Maupassant), ugyanakkor azonban kikéri magának, hogy holmi amerikai újságírókkal tévesszék össze, amikor ő saját házában annak idején az angol arisztokrácia és politikai élet vezetőit látta állandóan vendégül. A gondolatban kommunizmussal és földreformmal kacérkodó és irodalomban testi-lelki szabadságot hirdető Harris — minden ifjú erejével egy konzervatív lapot igazgat és virágoztat és csak természetes, hogy társasága, az élén Randolpn Churchill — a rabszolgaimperializmus konzervatívjaiból került ki. És Harris, aki ma a versaillesi béke és minden háboruk ellenfele, nem veszi észre, mint statisztát a világháboru előkészítő angol politikának. De így van jól: így mindenestől, ellentmondások tömegével a saját életében és életével — igazság. A 19. század hű tükré.

ERRŐL VAN SZÓ. (Gaál Gábor és Ben Ami röpirata.) Két Kolozsváron élő, de nyugati horozintokhoz aklimatizálódott író, Gaál Gábor és Ben Ami egy minden szempontból figyelemreméltó kísérletet dobtak az erdélyi könyvpiacra. A két író főlegesen bemutatni az olvasónak, különböző lapokban és folyóiratokban megjelent írásaikból mindketőjük izmos tehetségét jól ismeri az erdélyi olvasóközönség. Most megjelent közös röpiratjuk, az „Erről van szó“ voltaképpen egy alakulófélben lévő újszerű folyóiratnak próba-kísérlete, amely programatikusan célkitűzésében egészen új irodalmi beállítottságot ígér. A röpirat és szerzői abból indulnak ki, hogy a világháborut követő esztendő konvulziójában az emberi életnek és magának az embernek természetrajza gyökeréig megváltozott. Mezei munkások és öreg dajkák helyett óriási gépek szirénái énekelnek bölcső-dalokat a most születő ember fölé, gépek küllői között vergődnek az embersorsok és a gépek kerekéi között óriásira szélesedtek ki a földön való létezésnek összes problémái. A világnak ettől a változástól az életnek egész arca átférféldött és ebben a nagy átalakulásban csak az irodalom és a művészet, a lélek érdeklődésének és vágyakozásának tükröképe maradt a régi. Az írók nem arról beszélnek, „amiről voltaképpen szó van“, ami a mai ember érdeklődésének és áhítozásának

homlokterében elfér, hanem még mindig a régi hurokon és a régi vonókkal folyik a játék.

Gaal Gábor és Ben Ami „Erről van szó“-ja, megkísérli, hogy arról is úgy szóljon, amiről szó van. A röpirat, amelyet a folyóirat első számának lehet tekinteni, noha csak általánosságokban mozog és nem nyúl a konkrét problémákhoz, beváltja programját. A két határozottan tehetséges szerző több cikkét foglalja magába az első szám, amelyből meg kell állapítani, hogy a szerzőknek valóban van egészen új mondanivalójuk és egy olyan új műfajra gondolnak, — vagy álmodnak — amely maradék nélkül tudja megtalálni útját a Mához. Az ezután következő számok fogják eldönteni, hogyan sikerül majd ez a grandiózus kísérlet. Az első szám vala-

Fényes állást nyerhet, de csak tudásal. Kövesse a világ haladását. Küldjön 20 lejt bélyegben Lepagehoz, Kolozsvárt és kérjen egy próbaszámot a négy nyelvű EX LIBRIS folyóiratból.

mennyi írása biztató ígért. Különösen Gaál Gábornak a Hattyuszüz époszához írott invokációja és Ben Aminak „Látta ön már Einsteint kacintani“ címmel megjelent drámrészlete magaslik ki messze gondolataiban és konstrukciójában is az erdélyi irodalom megszokott termelése közül. (j.)

A ruszin nemzeti tanács továbbra is Kassát követeli Ruszinszko fővárosának

(Kassa, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az orosz nemzeti tanács április 7-én, a görög-katolikusok ünnepnapján nagygyűlést tartott Mezölaborcon, ahol 28 járásbeli község képviselőjében körülbelül 600 delegátus jelent meg. A gyűlésen szenvedelmes hangú beszédek hangzottak el. A többek között felszólaltak dr. Kaminszky József, aki a vezérszónok volt, továbbá dr. Gagatkó és Kurtyák nemzetgyűlési képviselők, Földesi ungvári nyomdatulajdonos, a Nagy-Ruszinszko gondolatának felvetője, Bródy Iván párttitkár és Göndör Iván eperjesi tanár.

Az elfogadott határozati javaslatban a gyűlés a többek között a következőket mondja ki:

1. Csatlakozik az orosz nemzeti tanács 1927 február 9-én és február 15-én elfogadott határozataihoz, amelyet annak idején a kormány és a parlament tagjainak is megküldöttek.

2. Tiltakozik a fővárosnak Munkácsra való áthelyezése ellen, mert ennek megállapítása a szojm hatáskörébe tartozik s a szojm fogja majd eldönteni, hogy a főváros Ungvár maradjon-e, vagy — Kassa legyen.

3. A szlovák-ruszin határ sürgős rendezését követeli a nagygyűlés, evégből haladéktalanul ruszin-szlovák parlamenti bizottság küldessék ki, mely a határkérdésben elrendelendő titkos népszavazást bevezesse.

Oroszország francia követe nyilatkozik Kináról, az orosz-angol viszonyról és az orosz propagandáról

Páris, április 12. Rakovszky, Szovjetország francia követe, az aktuális kérdésekről nyilatkozott, elsősorban a kínai eseményekről.

— Kinában a helyzet — mondotta — rendkívül komoly és semmi értelme nincs, hogy optimizmusnak engedjük át magunkat. Csang-Cso-Lint saját tábornokai cserbenhagyták, mire Oroszországgal akar konfliktust, hogy azoknál a hatalmaknál tegye hasznossá magát, amelyek állását megszilárdíthatná. Azonban Csang-Cso-Lin semmire sem vállalkozik, mielőtt valamelyik kormány véleményét ki nem kéri. Soha nem lett volna bátorsága ahhoz, hogy követségünket megtámadja, ha nem lett volna biztos afelől, hogy bizonyos részről támogatni fogják. A mostani események alapján véve előzményei egy nagystíliú fegyveres intervenciónak. Moszkva politikája Kinát illetően már régóta le van szögezve és Oroszország nem akar sem konfliktusok oka, sem bűnbak lenni azokért az eseményekért, amik Kinában lezajlottak, sem azért, ami még bekövetkezhet.

Rakovszky azután nagyon óvatos formában nyilatkozott Moszkvának Angliához való viszonyáról. E viszony semmiképpen sem normális. Anglia közvéleményének egy része, amelynek nagy befolyása van a közigazgatásra, a bankokra és a sajtóra, még mindig nem akarja elismerni az orosz republikánus és szocialista rendszert. A közvéleménynek ez a része olyan politikát folytat, amelynek célja, hogy bennünket megadásra kényszerítsen, amit azoaban mi semmilyen körülmények között nem vagyunk hajlandók megtenni. Hajlandók vagyunk természetesen az angol javaslat fölött tárgyalni, de csak a kölcsön-

nösség és egyenlő jogok alapján.

A propagandára vonatkozólag Rakovszky ezeket jelentette ki:

— Minden nagyobb történelmi eseménynél valamelyik nagyobb ország került a világ középpontjába. Nemcsak Franciaország játszotta ezt a szerepet, hanem egy alkalommal Anglia is. Körülbelül száz esztendővel ezelőtt mondotta Metternich az angol whig-ekről, hogy egy förtelmes szekta. Churchill ugyanezt mondotta rólunk. Nyilvánvaló, hogy a történelem megismétlődik, éppen csak a szereplők változnak.

Elkényeztetett sörivők

Casino®
Record Special
English Porter
CORVIN

sört
a Temesvári Sörfözde
vezető márkáit fogyasztják.

Halló! Megkezdődött a nagy húsvéti vásár Halló!

„BIJOU“ kölni vizek

nagyban és kicsinyben, mindenfajta illatban, adózatlan tiszta szeszből

egy liter ára 100 lejt.

Öntöző illatszerek, tojásfestékek óriási választékban, viszontelárusítóknak is a legolcsóbb árban árusítja

RÓZSA M. „Royal“ drogeria (Fötér 26. sz.)

A köz az

Város

(Cluj-Kolozsva sítójától.) Az egész ország lázas elők 24-én kezdődő A belügyminisztitkár elnökte tegnap az ország prefektusok és államtitkár kife megadta az inst Ezzel egyidejűleg összes közigazga részletes és minu minisztérium a módozataira von

Ezek az inst adnak meg a vá mára munkálatai

az utasítások május 6-ig a ország terüle

Május 17-én a kezdi az egész összesítését, szort zatalát. Ez a né lan gyorsaság, ez egészen érthetle valóban demográ rajzi adatok pont készíteni.

Amint azonban előtt már jelent nem „a nép megszámlálás egy raj dez tulajdonképer ügyminiszter a mondotta,

az első lépés lása és az or parazita elem

Hogy a népszámlat szolgál, azt hozó minisztertan san fogalmazott. Ime a jegyzőköny Addig is, míg közti statisztikai telmében az 19 népszámlálást me határozza a Rég vina, Erdély, Bá Máramaros lakosa kai ellenőrzését, állami statisztika belügyminisztériu

Roma

Ez a népszáml általános ellenörz közölt instrukció

a városokban bizottságokat

A kormánylap nem összes sajtóor számlálás ellen t saság és előkészül tika adatokat fog részről pedig a ki mert nincs megf adatok ellenörz

A népszámlál programját egyéb álló körendelet a

Falvakk

Minden város lási bizottságok f rosokban öt, falva sági tagból rekrut lapok szétosztását és detektívek, fal Minden faluban á ragaszok útján ho

A közigazgatási hatóságok felkészülnek az április 24-iki népszámlálásra

Városokban rendőrfisztek, falvakban jegyzők végzik az összeírást. Mégis ellenőrzés és nem népszámlálás

(Cluj-Kolozsvár, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész ország közigazgatási hatósági lázas előkészületeket tesznek az április 24-én kezdődő népszámlálás lebonyolítására. A belügyminisztériumban Bucsan belügyi államtitkár elnöke alatt tanácskozássra ültek össze tegnap az ország minden részéből egybehívott prefektusok és polgármesterek, akik előtt az államtitkár kifejtette a népszámlálás célját és megadta az instrukciókat annak végrehajtására. Ezzel egyidejűleg körrendeletet küldött szét az összes közigazgatási hatóságoknak, amelyben részletes és minuciózus utasítást ad a belügyminisztérium a népszámlálás lebonyolításának módozataira vonatkozólag.

Mégis ellenőrzés

Ezek az instrukciók pontos terminusokat adnak meg a városi és megyei bizottságok számára munkálataik befejezésére és

az utasítások értelmében április 24-től május 6-ig a népszámlálás az egész ország területén már befejezést nyer.

Május 17-én a belügyminisztérium már megkezdte az egész országból beérkezett adatok összesítését, szortírozását és nyilvánosságra hozatalát. Ez a népszámlálásoknál egészen szokatlan gyorsaság, ez a szinte kapkodásszerű sietség egészen érthetetlen volna, ha a népszámlálás valóban demográfiai, gazdasági, szociális és néprajzi adatok pontos statisztikáját akarná elkészíteni.

Amint azonban az Uj Kelet néhány nap előtt már jelentette, a készülő népszámlálás nem „a nép megszámolását” célozza. Ez a népszámlálás egy rajtaütésszerű kontroll-akciót fedez tulajdonképpen, amely, mint azt Goga belügyminiszter a parlamentben világosan elmondotta,

az első lépés a városok nacionalizálása és az országnak „nem kívánatos, parazita elemektől való megtisztítása” érdekében.

Hogy a népszámlálás valóban ellenőrzési célokat szolgál, azt az idevonatkozó határozatot hozó minisztertanács mindenestre diplomatikusan fogalmazott jegyzőkönyvéből is kiviláglik. Ime a jegyzőkönyv:

Addig is, míg az 1925. évi római nemzetközi statisztikai konferencia határozatának értelmében az 1930. évi általános és részletes népszámlálást megejtik, a minisztertanács elhatározza a Régi királyság, Beszarábia, Bukovina, Erdély, Bánát, Körösvidék, Szatmár és Máramaros lakosai számának általános statisztikai ellenőrzését, amelynek végrehajtásával az állami statisztikai intézet közreműködésével a belügyminisztériumot bizzák meg.

Román lapok a népszámlálás ellen

Ez a népszámlálás tehát a lakosok számának általános ellenőrzését célozza és mint az alább közölt instrukciókból kitűnik,

a városokban a népszámlálást végző bizottságokat a rendőrkormányok fogják vezetni.

A kormánylapokat kivéve, az ország csaknem összes sajtóorgánuma egy gyorstalpaló népszámlálás ellen foglaltak állást, amely a gyorsaság és előkészületlenség folytán, hamis statisztikai adatokat fog eredményezni egyrészt, másrészt pedig a kívánt célnak sem felelhet meg, mert nincs megfelelő apparátus a beszolgáltatott adatok ellenőrzésére.

A népszámlálás lebonyolításának végleges programját egyébként egy tizenhárom pontból álló körrendelet a következőkben állapítja meg:

Falvakban kidobolják a népszámlálást

Minden városban és községben népszámlálási bizottságok fognak működni, amelyek városokban öt, falvakban három községi előjárósági tagból rekrutálódnak. A népszámlálási űrlapok szétosztását a városokban rendőrbiztosok és detektívek, falvakban a falusi jegyző végzi. Minden faluban április 23-án dobszóval és falragaszok útján hozzák a lakosság tudomására a

népszámlálás végrehajtását és ugyanakkor megadják az utasításokat a népszámlálási űrlapok kitöltésére. Falvakban a jegyző végzi el az űrlapok kitöltését, a városokban a rendőrfisztek és detektívek kiosztják az egyes családoknak és magánosoknak, majd egy hét eltelte után a kitöltött lapokat összegyűjtik.

Május 5-én összegyűjtik úgy a megyei, mint a községi közigazgatási hatóságok az összes űrlapokat és május 11-ig osztályozzák az adatokat. Május 12. és 16-ika között az egyes prefekturákon központosítják a községek összegyűjtött adatait és 17-20 között speciális küldönc útján eljuttatják a belügyminisztériumba.

Megbüntetik a hamisítókat

Az utasítások 8-ik pontja értelmében, amennyiben valaki visszaütíti a népszámlálási űr-

Callez, mexikói elnök kirabolta az Unió mexikói követségének levéltárát?

(Newyork, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Times” a „Tribune” ma reggeli számában azt írja, hogy Callez mexikói elnök emberei tegnapelőtt betörték az Unió mexikói követségének irattárába és onnan 300 fontos okmányt loptak el. Az okmányok állítólag már Callez kezei között vannak. A lapok azt írják, hogy Callez ily módon akar okot találni egy, az Egyesült Államok ellen indítandó háborúra.

Az „Associated Presse” azt írja, hogy tegnapelőtt kezdve az Egyesült Államok kormánya mexikói követségéhez intézet leveleit titkos futárokkal küldi el, mert nem bíz a mexikói postahivatalokban.

A kisebbségi újságíró szervezet új akciót indít az újságírók szabadjegyei érdekében

(Cluj-Kolozsvár, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy Romániában épügy, mint csaknem valamennyi külföldi országban szabályrendelet intézkedik az újságírók szabadjegyeiről. A romániai szabályrendelet gondoskodik arról, hogy a hivatásos hírlapírók közérdekű munkájuk érdekében vasuti szabadjegyhez jussanak. Ez idén azonban a kormány nem ragaszkodott szigorúan a szabályrendelet szövegéhez és nem vette figyelembe az újságírói érdekeket. Így történt meg az, hogy a vasuti szabadjegyek szétosztása során különböző szempontok szerepeltek és éppen a hivatásos újságírók érdekei nem érvényesültek. Az Erdélyi és Bánsági Újságíró Szervezet több ízben interveniált az újságíró társadalomra sérelmes elosztás megváltoztatása érdekében, azonban hasztalanul.

Az Erdélyi és Bánati Kisebbségi Újságírók szer-

A világhírű kolozsvári

Heinrich-féle Szent-László fertőtlenítő

szappan

1 megóv minden fertőző betegségtől

lap kitöltését, az adatgyűjtőbizottság erről jelentést tesz a városházán, vagy község-házán működő központi népszámlálási bizottságnak, amely kéri fogja a bíróságtól az illetővel szemben a statisztikai törvény 22. paragrafusának alkalmazását, vagyis 100-tól 50 ezer lejig terjedő pénzbüntetés kirovását. Ugyanez vonatkozik azokra is, akikről megállapítást nyert, hogy hamis adatokat vezettek rá az űrlapokra.

Franchet d'Esperay tábornagyot súlyos automobilbaleset érte Afrikában

(Páris, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy casablankai távirat szerint Franchet d'Esperay tábornagyot Mazagan vidékén automobilbaleset érte. A tábornagy súlyosan megsebesült, a betegágya mellé hívott orvosok egyelőre nem mernek jóslatot felállítani, vajjon Franchet d'Esperay szervezete legyőzi-e az automobilbalesetnél szenvedett sérüléseket.

Franchet d'Esperay tábornagy neve eléggé ismerős, hiszen Franchet d'Esperay állott az élen a Szalonikibe kihajózott antant-csapatoknak. A tábornagy parancsnoksága alá helyezett csapatok már akkor teljes támogatásban részesültek Venizelosz részéről és így Franchet d'Esperay segítségével fosztotta meg trónjától Venizelosz 1917-ben II. Vilmos sógorát, Konstantin királyt, aki odáig kitarított a semlegesség politikája mellett. 1918 nyarán tört előre Franchet d'Esperay és előbb a bolgár fegyverletételt erőszakolta ki, részben katonai, részben politikai eszközökkel, azután pedig előrenyomult egészen Belgrádig és délkelet felől fenyegette hátbatámadással a központi hatalmakat. Így történt meg azután 1918 november hatodikán Belgrádban Franchet d'Esperay találkozása Károlyi Mihállyal és az emlékezetes belgrádi fegyverszünet megkötése.

Amikor Franchet d'Esperay hazatért, a francia győzelem egyik legfőbb tényezője gya-

vezetének elnöki tanácsa folyó hó 11-én tartott ülésen kimondotta, hogy új akciót kezd és küldött-séget meneszt Bethlen György grórhoz, a Magyar Párt elnökéhez a kisebbségi újságíróknak vasuti szabadjegyei ügyében való intervenció végett. Egyben felkéri a parlamenti csoportot, hogy egy a szenátusban, mint a kamarában interpelláljanak és szorgalmazzák ennek az ügynek kielégítő elintézését. Küldöttséget vezet az újságírószervezet Averescu miniszterelnökhöz, aki előtt rá fog mutatni, hogy a vasuti szabadjegyek kiosztásánál nem vették figyelembe a szervezet beadványát és érdemes hivatásos újságírók 90 százaléka nem kapott szabadjegyet, mert teljesen illetéktelen egyének, nem újságírók kapták meg a kisebbségi újságírás számára engedélyezett jegykontingenst.

nánt számított és így a katonai, valamint a politikai elismeréseken kívül kapott egy — irodalmi elismerést is, mert Liautey, Joffre, Foch és Petain tábornagyok mellé a negyven halhatatlan közé választotta őt a francia akadémia.

Most nyilván a még nem teljesen lezárt marokkói hadjárat folytán utazott Észak-Afrikába Franchet d'Esperay és itt érte őt a Casablancából jelentett automobilbaleset. Mivel a tábornagy már hetvenkettedik évében jár, az automobil-szerencsétlenség csakugyan könnyen idézhet fel nála végzetes következményeket.

— Erős, vérbő, kövér emberek számára a természetes „Ferencz József” keserűvíz naponként való ivása a legkisebb erőlködés nélkül könnyű és rendszeres bélműködést biztosít. Számos szakorvosi jelentés bizonyítja, hogy a Ferencz József víz köszvényben és csúszban szenvedőknek, valamint cukorbetegeknek is nagyon jól tesz s ezért méltán megérdemli a legmelegebb ajánlást. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Ma Select és Urania mozgókban

szerdán, e hó 13-án — a század legnagyobb filmjének premierje

Ma Sztrogoff Mihály

W. Turiansky rendezésében. Verne Gyula világhírű regénye nyomán. Főszerepekben Ivan Mosjoukine, Nathalie Kovanko, Gajdarow stb. kiváló művészek. — A szibériai harcoknál Kalitine ezredes vezetése alatt 10,000 ember vett részt. Ez a világ legnagyobb alkotása. Az előadások rendje ugy a Selectben, mint az Uraniában következő: Szerda, 13-án I. rész. Csütörtök, 14-én II. rész. Péntek, 15-én I. rész. Szombat, 16-án II. rész és így tovább.

Arany a tengerben

Azt már régen tudják az emberek, hogy a tengervíz aranyat tartalmaz, ami természetes is, hiszen a világnak majdnem összes folyói tekintélyes aranytartalmu köveket hurcolnak magukkal egészen a torkolatokig. Arra azonban, hogy az évmilliók során felgyülemlt aranyat felszínre hozzák, csak harminc év óta gondolnak, amióta az arany kivonásának technikája hallatlanul tökéletesedett. Arrhenius az óceánban rejlő tiszta arany tömegét körülbelül nyolcmilliárd tonnára becsülte, de kiderült, hogy ez a szám meglehetősen túlzott. Mindamelllett a ma forgalomban lévő aranykészlet csak jelentéktelen töredéke annak, amely az óceán fenekén van, úgy, hogy ha ezt az aranyat felszínre lehetne hozni, teljesen megváltozna a világ gazdasági strukturáját, mint ahogy azt Meller olyan szépen megírta Az aranycsináló regényében.

Közvetlenül a háború után a németek komolyan nekifogtak, hogy a tengerből kivont arannyal hozzák rendbe összeomlott gazdasági helyzetüket. Ezek a munkálatok a legnagyobb titokban folytak és eredményükről csak most tette közre jelentését Fritz Haber a „Zeitschrift für angewandte Chemie“ című folyóirat legújabb számában. Az eredmény a gazdasági kikapcsolás szempontjából a teljes eredménytelenség volt. Ettől eltekintve azonban a kísérletek bebizonyították, hogy a tudományak módjában áll aranyat előállítani a tengervízből, amely azonban sokkal kevesebb aranyat tartalmaz, mint ahogy eddig hitték. A régebbi becslések szerint ugyanis egy tonna tengervízből, 5-10 milligram aranyat lehet kivonni. A tenger vizéből való aranyozásra eddig körülbelül harminc találmány van, Haber azonban a leg egyszerűbb eljárásról beszámolt.

A Hapag-hajóstársulat és a Metallbank segítségével Haber külön hajókon laboratóriumokat állított fel és azokkal kutatta végig az Atlanti-óceánt. A kísérlet lényege az, hogy bizonyos mennyiségű arany és tengervíznek a keverékéből egyszerű sóoldatot állított elő, amelyből néhány redukciós vegyiszer alkalmazásával sikerült az aranyat ércé alakítani. Ezeknél a sóoldatoknál azután könnyű lecsapódást idézett elő, miáltal a mákszemnyi aranyérszemcsék is cseppfolyóssá váltak. Az így nyert csapadékot szűrővel különválasztotta a folyadéktól és a szűrőben megmaradt a tiszta arany. A tengeri kísérleteknél azonban, ahol magából a vízből kellett volna aranyat nyerni, ez az eljárás teljesen negatív eredményre vezetett.

Haber nem nyugodott meg ebben az eredménytelenségben és különböző helyekről vett tengervíznél mintegy ötezerszer megismételte ezt az analízist. Az eredmény most sem volt kedvezőbb és kiderült, hogy általánosságban egy tonna tengervíz körülbelül 0.01 milligram aranyat tartalmaz, illetve némely tengervízben 0.02, másnál pedig 0.01-nél is kevesebb arany van. Érdekes, hogy a gazdag aranytartalmúnak hitt sanfranciskói tengerből vízben sincs több arany, míg például a grönlendi partokról vett vízben 0.05 milligram aranyat találtak. Még több aranyat tartalmaz az északi-sark jégolva-

dásos vize. Hét esetben Haber tonnánként 2.25-8.45 milligram aranyat talált, de ez mind a felső vízrétegekből került ki, még pedig a sark felől érkező Labrador-áramlat és a Golf-áramlat kereszteződésénél vett vízben. Ez azt bizonyítja, hogy a sarki glecserekben gazdag

aranyerek lehetnek, amelyek tartalmának egy részét a tavaszi olvadások az óceánba sodorták. Ebben van az eddigi nagyobb eredmények magyarázata is. Amiből viszont az a megállapítás következik, hogy a tengervízből nem érdemes aranyat csinálni.

Az új délafrikai gyémántmezők feltárása katasztrófális árzuhanást hozhat a drágakőpiacon

Egy nap alatt több, mint 100 ezer font sterling értékű gyémántot találtak csiszolt állapotban. Százazrek lepték el az új gyémántmezőket

London, április 12. Alig néhány hete nyitlak meg a délafrikai Grasfontein melletti gyémántbányák és már ismét új gyémántmezők felfedezéséről hozt hírt a táviró, amelyeket Délnyugat-Afrika partján, az Alexander-Bay mellett fedeztek fel. Az idáig talált gyémántok a legtisztább tűzűek még a délafrikai gyémántok között is, de ami egészen különös: a kövek gömbölyűek és csiszoltak, ami alkalmasint arra vezethető vissza, hogy a gyémántokat egy geológiai kataklizma után az Oranje-folyó, — amelynek torkolatánál a gyémántokat találták, — magával sodorta az ország belsejéből többszáz mérföldön keresztül, míg végre a tengerparthoz értek. Az Alexander-Bay partjain mindjárt az első napon több, mint százezer fontsterling értékű gyémántot találtak.

Érthető, hogy a délafrikai gyémánt-szindikátus az első nap eredménye után sietve vásárolta meg az új gyémántmezőket, hogy azonnal a legintenzívebben hozzákezdjen a bányászáshoz. A legutolsó három nagy gyémántlelet nagy nyugtalanságot vált ki Délafrikában, mert attól tartanak, hogy a gyémántárak a világpiacon katasztrófálisan zuhanni fognak. Hihetetlen mennyiségű gyémántot találtak idáig is Délafrikában, ebben a legutolsó időközben mértékletességéről ismert országban. Így például Lichtenburgban, ahol még egy-két hónap előtt csak néhány bur paraszt tengette életét, ma már százezer gyémántász kutak a drágakő után és szinte márhólnapra szállodák, vendéglők, mozik és nagy áruházak bujtak ki a föld alól.

Az elmúlt hetekben Grasfontein mellett bukkantak nagy kiterjedésű gyémántmezőkre és még egyre újabb és újabb gyémántmezők feltárásáról van szó, nem csoda tehát, ha Délafrikában most attól tartanak, hogy a közeljövőben nagy gyémántbessz várható világszerte.

A délafrikai gyémántbányák havonként egymillió font értékű gyémántot dobnak a piacra.

Kétségtelen, hogy itt valamit tenni kell és az eladás korlátozása látszik erre a legalkalmasabbnak, különben az óriási gyémántmennyiségek annyira tulterhelik a piacot, hogy talán egy év múlva, de talán már jóval előbb is egyenesen katasztrófától kell Délafrikának tartania, mert a gyémántbányászok veszedelmes emberek, akik zendülésbe törnének ki, ha keresetüket vesztenék.

A délafrikai kormány igyekszik elejét venni a katasztrófának és már előkészítés alatt áll a gyémántiparról szóló törvény, amelynek rendelkezéseitől azonban ma még nem tudni, mit lehet várni. A bányászati korlátozásra gondolni sem lehet, tekintettel arra, hogy ma Dél-Afrikában sok százezer ember kenyerét jelenti a gyémántbányászás, hiszen a gyémántból nemcsak a gyémántkereskedők, hanem az építésszek, iparosok, vállalkozók egész sora él. Előreláthatólag a délafrikai kormány a gyémántkereskedelmet állami felügyelet alá helyezi, ehhez azonban óriási tökére lesz szüksége, ha már most is meghaladja a havi termelés az egymillió font sterlinget. Ma még Herzog tábornok munkáspárti kormánya sem tudja, hogyan lehetne a „bajon“ segíteni, de egy bizonyos, hogy a legrövidebb időn belül cselekednie kell valamilyen irányban, különben a gyémánttultermelés alapjaiban rázkódtatná meg az egész államszövetséget.

Szőlőoltványok

amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban kaphatók Caspari Pr.-nél, Medgyesen Nagyküüllő-megyé. Árjegyzék kívánatra.

— Adomány. Strasser Károly Pecica (Aradm.) kétszáz lejt küldött annak a sorsüldözött nőnek a javára, akiről az Uj Kelet egyik utóbbi számában megemlékeztünk. Az összeget rendeltetési helyére juttottunk.

KÉRJE MINDENÜTT

DREHER-HAGGENMACHER

KÖZKEDVELT SÖREIT!

DACIA
extra
special

Dupla
maláta

- BAK -

Korona
extra
special

Márciusi
világos

Óriási ér országi

(Budapest, ápr. 13.) Ma reggel kezdetét vette a tárgyalás a törvényszék előtt, hogy a rend feladatát, amely foglalta helyét a tárgyalást.

A tárgyalást minden vonalon hallatlanul nagy sikerrel folytatta a francia költő, aki a részleteket igéző részt vehessenek.

A statáriális tárgyalást, szavazó Avediek Félixet, Kovács Miklóst képviseli.

A tárgyalás kezdetét. Sz. Zoltán, Hébelt és Kollmann De-

A tárgyalás megkezdésénél, a vényes formák Miskolczi ügyész kívánta a statáriát, azt igyekezett felkészíteni mint a kezdetét, ha nem párt, — mo gyujtogatók szöve ként minden, az politikai szervek élvez. Hivatkozik ahol a kommunistáknak. Hivatkozik törvényre is.

Ezután Miskolc a magyarországi ténétét, amely M a vezetőserepet S kedés vezetésére S és Pap vállalkozta nácskozta meg a lajdoképeni szell az őket Moszkvábiek sejtrendszéré jelenti, hogy a b kaszába ütköző vádat a tettesek. Az ügyész vád sára Szántó Zoltá lottakat kivezetik.

Közvetlenül a béri Rusztem dr. emelkedett szóla megalakulása és k oztást, amelyre, s joga. Annál is in mert a vádlottak hanem csak láza amely nem tartoz A bíróság csak az lis bíraskodást, m és csak ha megism

Vámberri Rusz támadt Törek és ötven-hatvan jelent vatkozva jogukra tekintettel, hogy felszólalni, amibe adja meg a szót. Ezután megke a feltett kérdése nélküli magánhiv ideig a kommuni büntetve.

Óriási érdeklődés mellett vette kezdetét a magyarországi kommunista összeesküvés per tárgyalása

Statáriális bíróság ítélkezik Szántó és társai felett

(Budapest, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma reggel a budapesti törvényszéken kezdetét vette a Szántó-féle kommunista összeesküvés per tárgyalása. A tárgyalást megelőzőleg a törvényszék megkereste a főkapitányságot, hogy a rend fentartására rendőrlégénységet küldjön ki, amely a kora reggeli órákban el is foglalta helyét a tárgyaló teremben és megszállotta a törvényszékhez vezető bejáratokat.

A tárgyalást óriási érdeklődés előzte meg minden vonalon. Különösen a külföld részéről hallatlanul nagy az érdeklődés. Híre jár annak, hogy a főtárgyalás harmadik napjára több német és francia kommunista képviselő és újságíró érkezik Budapestre, hogy a szenzációs részleteket ígérő politikai bűnügy tárgyalásán részt vehessenek.

A statáriális bíróság elnökévé Törekit delegálták, szavazó bírákként Méhes Ignácot, Avedick Félixet, Váradi Brenner Alajost és Kovács Miklóst jelölték ki.

A vádat Miskolczi Ágost ügyészégi elnök képviseli.

Kezdetét veszi a tárgyalás

A tárgyalás Töreki elnöklésével féltizkor vette kezdetét. Szántó Zoltán védelmét Lengyel Zoltán, Hébelt Ede volt szocialista képviselő és Kollmann Dezső ügyvédek látják el.

A tárgyalás megkezdése előtt Töreki tanácselnök bejelenti, hogy a statáriális bíróság a törvényes formák között alakult meg. Utána Miskolczi ügyész indokolja meg, hogy miért kívánta a statáriális bíróságot. Indokolásában azt igyekezett fejtegetni, hogy a kommunista szervezkedés mint olyan, nem tekinthető pártnak, mert ellentétben áll az állam közjogi rendjével. Ha tehát a kommunista szervezkedés nem párt, — mondotta — akkor merénylők és gyújtogatók szövetsége. Magyarországon egyébként minden, az állam létét nem fenyegető politikai szervezkedés egyforma szabadságot élvez. Hivatkozik a francia és angol esetekre, ahol a kommunisták ellen szintén eljárás indítottak. Hivatkozik a legutóbbi angol sztrájk-törvényre is.

A vád: lázadás

Ezután Miskolczi ügyész részletesen elmondja a magyarországi kommunista szervezkedés történetét, amely Moszkvából indult ki és benne a vezetőszeret Kun Béla játszott. A szervezkedés vezetésére Szántó Zoltán, Glártz, Koesis és Pap vállalkoztak, akik mindig Bécsben tanácskoztak meg a teendőket. A mozgalom tulajdonképeni szellemi vezetője Vági volt, akik az őket Moszkvával összekötő Szántóék és többiek sejtrendszerében voltak részesek. Végül bejelenti, hogy a büntetőtörvénykönyv 157. szakaszába ütköző lázadás büntette címén emel vádat a tettesek ellen.

Az ügyész vádbeszéde után Töreki ntasítására Szántó Zoltán kivételével az összes vádlottakat kivezetik.

Vámberri Rusztem tiltakozik

Közvetlenül az ügyész beszéde után Vámberri Rusztem dr., a világhírű magyar jogtudós emelkedett szólásra, aki a rögtönítelő bíróság megalakulása és hatásköre ellen jelent be tiltakozást, amelyre, szerinte nincs és nem is lehet joga. Annál is inkább nincs, — mondotta, — mert a vádlottak bűncselekménye nem lázadás, hanem csak lázadásra irányuló szervezkedés, amely nem tartozik a statáriális elbírálás alá. A bíróság csak azért rendelhetette el a statáriális bíráskodást, mert nem ismeri a peranyagot és csak ha megismeri, dönthet ebben a kérdésben.

Megkezdik Szántó kihallgatását

Vámberri Rusztem beszéde után parázs vita támadt Töreki és az ügyvédek között, akik ötven-hatan jelentkeznek egyszerre szólásra, hivatkozva jogukra. Töreki azonban arra való tekintettel, hogy egy olyan ügyben akarnak felszólalni, amiben a bíróság már döntött, nem adja meg a szót.

Ezután megkezdik Szántó kihallgatását, aki a feltett kérdésekre kijelenti, hogy felekezeten kívüli magánhivatalnok, Budapesten hosszabb ideig a kommunista párt titkára volt. Nem volt büntetve.

— Husz esztendeje veszek részt a munkásmozgalomban — mondotta Szántó Zoltán — és a kommunista pártnak megalakulásától kezdve tagja voltam. A vöröshagseregben ezredparancsnoki tisztséget viseltem és a kommun bukása után Bécsbe szöktem. 1926-ban saját iniciatívából jöttem Pestre.

Az elnök azon kérdésére, hogy kikkel érintkezett ittléte alatt, megtagadja a választ. Mikor az elnök azt kérdezi tőle, hogy miért valotta be a rendőrségen, hogy kikkel volt kapcsolatban, kijelentette, hogy ezt nem ő vallotta, hanem a vele szemben állított tanu. Így került az bele a jegyzőkönyvbe, de vallomását visszavonja. Tagadja, hogy Váginak azon állítása, hogy ő (Vági) kommunista párt végrehajtó bizottságának tagja lett volna, valótlan és nem érti, hogy miért mondta ezt Vági. Ezután elmondja, hogy politikai és szervezkedési tevékenységet végzett, amelynek az volt a célja, hogy kiépítse a magyarországi kommunista pártot.

— Alapos a gyanúm, — mondja Szántó

A szombati munkaszünet a lengyel kisebbségi bizottság előtt

Varsó, április 12. A lengyel kormány a kisebbségi problémák megoldására szakértőbizottságot nevezett ki, amely az elmúlt napokban a zsidó nemzetiségű lakosság hét képviselőjét idézte meg, hogy a kötelező vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag tőlük információt szerezzen be. A zsidóság ugyanis a törvény szigorú intézkedései következtében rendkívül súlyos gazdasági hátrányokat szenved és emiatt több ízben nagyobb akciókat folytatott le. Legutóbb a Népszövetség intervencióját is igénybe vették és nyilván a Népszövetség közbenjárására határozta el magát a kormány, hogy a zsidók képviselőit nemcsak meghallgassa, hanem tőlük a megoldásra vonatkozó előterjesztéseket figyelembe is vegye.

A zsidó lakosság képviselőiben a bizottság előtt Hartglas és Wislitzky szajmképviselők, Trockenheim, Alter, Lewy, Rasner és Malkin városi tanácsstagok, mint a zsidó kisiparosok és kiskereskedők képviselői jelentek meg. A bizott-

Gramofon

Lepagenál, Kvár. Kérjen árjegyzéket.

Zoltán, hogy Rubin Ede vádlott-társamat a rendőrségen eltették lábálól.

— Miskolczi ügyész közbeszól:

— Megszökött.

Töreki elnök kijelenti, hogy Rubin Edére a vád nincsen kiterjesztve.

Töreki a sejtrendszer iránt érdeklődik

Töreki elnök ezután magyarázatot kér Szántó Zoltántól a kommunista sejtrendszer működésére vonatkozólag. Szántó Zoltán az elnök kérdésére részletesen elmondja, hogy Magyarországon a kommunista szervezkedés apró sejtekre támaszkodik, aminek az az oka, hogy titkosan kell szervezkedniük. Az egyes frakciók alatt a szociáldemokraták és keresztényszocialisták szervezetében működő kommunista csoportokat érti, mert a magyarországi kommunista szervezkedésnek nem az a célja, hogy a vezetőket nyerjék meg, hanem a tömegeket!

ságba a kereskedelmi és igazságügyi minisztérium is beküldte képviselőjét, akik hét kérdést terjesztettek a zsidóság képviselői elé.

A kérdések tengelyében ez állott:

„Célszerű volna-e a törvényt úgy módosítani, hogy a zsidó iparosok és kereskedők üzemeiket, illetve üzlethelyiségeiket szombaton este a megengedettnél tovább is nyitva tarthassák és vasárnap a törvényben meghatározott munkaszüneti időből hány órát tarthassanak nyitva.”

Wislicky a szombati késői nyitvatartás ellen emelt szót és javasolta, hogy vasárnap a zsidók üzletei délelőtt nyolc órától tizig, délután pedig tizenkettőtől háromig lehessenek nyitva.

A zsidó munkásság képviselői Alter és Lewi a vasárnapi munka mellett emeltek szót és követelték a negyvenhat órás munkahetet.

A javaslatok fölött vita indult meg. A bizottság elhatározta, hogy Bartel miniszterelnökhelyettesnek még a hét folyamán jelentést tesz az eddigi tárgyalásokról.

A siketnémák is résztvesznek az 1928-as amszterdami olimpiászon

(Hága, április 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A siketnémák az olimpiászon való részvételét az amszterdami bizottság lázasan készíti elő. Ez az erőpróba a siketnémák második nemzetközi sportmérkőzése lesz.

Körülbelül nyolc éve indult meg a mozgalom, amely a siketnémák nemzetközi mérkőzéseit célozta. A siketnémák első olimpiai játékaik Hollandia, Belgium, Franciaország, Magyarország, Anglia, Románia, Ausztria és Olaszország vett részt atlétáival, futballistáival, uszóival, kerékpárosaival, céllövőivel, stb. E játékok által a siketnémák érzékvilága alapos evolúción ment keresztül s nem érezték annyira izoláltnak magukat a külső világ előtt, mint azelőtt. A játékokat rendszeresíteni akarták és létre is jött különböző országokban — összesen 74 — egyesület, Hollandia, Franciaország, Belgium, Németország, Anglia, Olaszország, Magyarország, Csehszlovákia székhellyel.

Az 1928. olimpiászra való előkészületek a Brüsszelben tartott gyűlésen lett megtárgyalva.

A résztvevők száma körülbelül 500 lesz. A program 100, 200, 400, 800, 1500, 5000 és 10.000 méteres futás. Staféta: 4×100 és 4×400 méter. Magas, távugrás. Diskoszvetés. Uszás. Szépugrás. Vízipolo. Kerékpárverseny. Futball, tenisz és céllövés. A nők az uszó, szépugró és tenisz-játékokon vesznek majd részt.

Az előkészítő bizottság, amelynek diszelnöke Vlugt, Amszterdam polgármestere, tárgyalásokba bocsátkozott a Holland Olimpiai Bizottsággal, hogy a különböző pályákat rendelkezésükre bocsássák.

A játékok nyolc napig fognak tartani. Az előkészítő bizottság címe: H. de Yong titkár, Tropaasstraat 3. Amszterdam.

Az 1928-as olimpiászon résztvevő államok közül Németország, Lengyelország, Anglia, Portugália és Belgium már elküldte megbízottait az elszállás ügyében. Románia sportszövetségeiről azonban még semmi hír.

Pollák Rudolf

— Nagy ünneppel fogadták Kolozsváron a pilseni Smetana-dalárdát. Kedden reggel 9 óra után érkezett Kolozsvárra az európai köruton levő világhírű pilseni „Smetana“-énekkar. A pályaudvaron a vendégek fogadtatására megjelent dr. Simu Octavian alispán, dr. Osvada Vasile polgármester, Tomescu tábornok, a helyőrség képviselőiben, Crenian Aurél rendőrprefektus, valamint dr. Ladislav Kvetar csehszlovák konzul és családja. A vendégeket a görögkatolikus püspökség ének-kara üdvözölte, majd az Astoria-szálló előtt újabb számmal köszöntötte a pilsenieket. Az ünnepélyes fogadtatás után félegy órákor a főtéri Czell-sör-sarokban villásreggeli volt dalversennyel egybekötve. Egy órával később Kolozsvár városa ebédet adott a Newyorkban, amely a legkellemebb hangulatban felőtig tartott. Délután félhatkor hivatalos recepció volt a csehszlovák konzulátuson. Este 9 órákor vette kezdetét a Román Operában a „Smetana“ dalestélye, amely óriási tetszést aratott. Koncert után a vendégek az állomásra hajtottak, ahol a magyar dalárda bucsuztatta őket. A vendégek különkocsiban folytatták utjukat hazafelé.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda

5687. Niszán 11.
1927. április 13.

— **Meghalt a legöregebb palesztinai zsidó kolónista.** Jeruzsálemről jelentik: Az elmúlt héten meghalt Jicchak Lipkin kilencvenhétéves korában. Lipkin még gyermekkorában jött szüleiével Palesztinába. Hebronban telepedtek le, ahol a fiatal Lipkin az évek során sokban hozzájárult a város közelében levő kolóniák föllendítéséhez. Tizenöt év előtt Jeruzsálembe költözött és itt a városon kívüli részek kiépítésének akcióiban vett tevékeny részt. Két nagy városrészt, amelynek létrehozása jórészt az ő érdeme, az ő neve után neveztek el.

— **Rituális szabályok Peszach ünnepe.** A szombat eső széder-est alkalmából az általános peszachi rituális szabályok változásokat szenvednek. Így többek között a kovászos élelem és a chamec-edény eltakarítását már a Niszán hó tizenharmadikát megelőző este, vagyis csütörtökön, április tizennegyedikén kell eszközölni. A chamec elégetése április 15-én délelőtt tíz óra körül történik, szerződéssel való eladása ugyancsak fél 11 óráig. A helyiség, amelyben chamec van elhelyezve, ezután tíz napra adandó bérbé és pedig április 15-ikétől április 24-ike este nyolc óráig. A takaréktűzhelyet és a konyhát pénteken chamec-mentessé kell tenni, azaz: a takaréktűzhely parázssal előírás szerint izzóvá teendő és a konyha alaposan kitakarítandó. Ott, ahol nem áll két takaréktűzhely rendelkezésre, a péntek esti és szombat reggelre való ételek — melyek természetesen semmiféle chamec-t nem tartalmaznak — már peszachi edényekben készíthetők el, illetve főzendők meg. Tekintettel arra azonban, hogy péntek este és szombat reggel kovászos étel még élvezhető, az ételeknek egy chamec edénybe való közvetlen átöntése pedig tiltva van, az átöntésnél következőképen kell eljárni: A takaréktűzhelyről levett peszachi edény tartalma egy másik, szintén peszachi edénybe öntendő át és csakis ezen második edényből szabad az ételeket a chamecedénybe átönteni. A széderhez szükségelt sült tojás, tüzön sült hus és „chraiszesz“ még pénteken készíthető el. Amennyiben erről megfelelnek, a szükséges utasításért a rabbsághoz kell fordulni. A szükségelt torma csakis szombat este készíthető elő, illetve reszelhető. A részletes szabályokat az ortodox hitközség rabbsága nyomtatásban adta ki és beszerezhető a hitközség titkári hivatalában — díjtalanul.

— **Földrengés volt Kecskeméten, Nagykőrösön és Cegléden.** Budapestről jelentik: Vasárnap délután Kecskeméten, Nagykőrösön, Cegléden és a környékbeli falvakban földrengés volt. Kecskeméten délután háromnegyed kettőkor erős lökést éreztek, amelyet másodpernyi különbséggel két kisebb lökés követett. A lakosság rémülten menekült az utcára, mert attól tartott, hogy újabb földremlések következnek, azonban a föld megnyugodott és csend lett a városban. A földrengést különösen a tanyákon érezték erősen. Nagykőrösön szintén földrengést érezték. Vasárnap délután 1 óra 35 perckor erős szirénászerű zugást hallottak, amelyet két kisebb földremlés követett. Cegléden két kisebb földremlés volt, amely azonban éppen úgy, mint Nagykőrösön, nem okozott károkat. A földrengés főfészke Kecskeméten volt, ahol két háznak a fala megrepedt és egy ház kéménye bedőlt. A tanyák házainak falai megrepedeztek, különösebb kár azonban nem volt.

* **Megnyílt a Nerva-szanatórium** fogászati műterme. Rendelés naponta d. e. 9—11-ig. Főorvos dr. Vass Zoltán, Str. Regala 12/a. (v. Májális-u.)

Kezdetét vette a döntő harc a kantoni mérsékeltek és a kommunisták között

Hírek az északiak offenzívájának sikeréről

London, április 12. Sanghajból jövő legújabb értesülések szerint az északkínaiak általános offenzívát kezdtek a déliek ellen. Szun-Csuang-Fang átkelve a Jancsekiangon, üldözőbe vette a visszavonuló kantoniakat. Csang-Csuang-Csang Nanking felé igyekszik visszazoritani a délieket, akik rendes hadsorokban vonulnak vissza. Az északiak jelenleg nyolevan mértföldnyire állanak Hankautól.

Sanghaj, április 12. Jelek szerint Japán általános mozgósításra készül de egyelőre teljesen bizonytalan, hogy a mozgósítás Oroszország ellen irányul-e, vagy pedig csak helyi műveletekre terjed ki. Kantonban egyébként a helyzet rendkívül feszült, mert minden pillanatban attól kell tartani, hogy a kommunisták és mérsékelt nacionalisták

között összeütközésre kerülhet sor. A legutóbbi jelentések szerint a kommunisták és antikommunisták között a döntőharc már kezdetét is vette. Utóbbiak letartóztatták a kommunista szindikátusok vezetőit és hadbírók elé állították őket azzal a váddal, hogy fizetett aszanprovokátorok. A Komin-tang-párt jobbszárnyának vezére elrendelte a szindikalisták lefegyverzését. Az új folyamán ötezer antikommunista megszállta a központi pályaudvart.

Sanghaj, április 13. Sun-Csuang-Fang ötezer kantoni hadseregbeli katonát a Jancsekiangnál foglyul ejtett, akiknek legnagyobb részét kivégeztette. Az északiak elfoglalták a kantoniak által kiűrtett Csinkijangot. Sanghaj szomszédságában lévő Kiang-jin szintén elesett.

— **Albániában megszerzik az ellenforradalmat.** Belgrádból jelentik: Az utóbbi napokban Albániából számos politikai menekült érkezett Belgrádba, közöttük Achmed Zogu három volt minisztere, Ochri bég, Skutari volt parancsnoka és még többen. Ochri bég elmondta, hogy Albániában ma csak azok élte van biztonságban, akik feltétlen hivei Achmed Zogunak. A lakosság hangulata rendkívül elkeseredett, ugyancsak a hivatalnokoké is, akik hat hónap óta nem kaptak fizetést. Hirlik, hogy Amid Toptani bég az ellenzék vezére, Párisból holnap Belgrádba indul, hogy megszerze az albán ellenforradalmat.

— **Orvosi hír.** Dr. Porsche ideggyógyász, a „Nerva“ szanatórium igazgató főorvosa magánrendelőjét Str. Saguna, volt Bartha Miklós-u. 20. alá, a régi Marschalkó-házba helyezte át. Tel. 5—95.

— **Az angol országos főrabbi a legnagyobb angol katedrálisban prédikált.** Londonból jelentik: Az elmúlt vasárnap az anglikán egyház meghívására dr. I. Hertz, a brit birodalom nagy rabbija, a St. Patrick székesegyház szószékéről tartott nagyszabású prédikációt a „Bibliáról, mint kulturtényezőről.“ A katedrális ez alkalommal megtelt a legfőbb angol arisztokrácia képviselőivel, főpapokkal és a tudomány és művészet képviselőivel. A kormányt több aktív miniszter képviselte. Dr. Hertz témáját történeti, etikai és politikai szempontból világította meg és arra a következtetésre jutott, hogy a Biblia, helyesen értelmezve nélkülözhetetlen könyve minden olyan embernek, aki magában megszilárdítani akarja a népek kiengesztelődését és az emberszeretetet. Az első eset volt Angliában, hogy rabbi keresztény templomban tartott prédikációt.

STANIOLT

Nagyban is szállít Révész Béla papirkereskedése Marosvásárhely Kérjen ajánlatot

Raktáron levő

Kalapok

teljes kiárusítása megkezdődött.

Mutatványárak:

Gyukits kalap	650—750
Nyulszőr	450—550
Loden kalap	100—180
Gyapju kalap	200—350

Weisz Siegfried

Cluj, Calea Regele Ferdinand 1^a.
(volt Wesselényi-u.)

Megváltotta már a sékelt?

Nyomdafesték

Kidd, London gyári raktár Lepage, Cluj. Legjobb a világon és mégis a legolcsóbb. Még ma adjon fel egy próbarendelést.

— **A chalucbizottság felhívása.** Az Erdélyrészi Palesztinahivatal Chalucbizottságának módjában van mezőgazdasági kiképzésre több mindkét nembeli chalucjelöltet elhelyezni. Felhívjuk azon ifjakat és leányokat, akik chaluckiképzésben óhajtanak részesülni, személyesen, vagy írásban jelentkezzenek a cluji Palesztinahivatalnál.

— **Tizenöt éves gyilkos.** Berlinből jelentik: A fiatalkorúak bírósága tegnap ítélték Ernst Möller tizenöt éves fiú fölött, aki megszökött egy javítóintézetből és Oranienburgban bestiális módon gyilkolta meg a postafőnököt, feleségét és felnőtt leányát. Möller kirabolta a postás-családot, a pénzt pedig mulatóhelyeken lumpolta el. A bíróság tízévi fogsággal, a fiatalkorúakat érhető legszigorúbb büntetéssel sújtotta a tizenöt éves bűnöst.

— **Amerikában kísérleteznek olyan telefonkészülékekkel, amelyen keresztül látható is a beszélő.** Newyorkból jelentik: A Bell telefontársaság csütörtökön végezte az első kísérleteket nagy nyilvánosság előtt olyan interurban-beszélgetésekre, amelyeknél nemcsak a hang hallható, hanem a beszélő maga is megjelenik. Washington és Newyork közt folytak az első kísérletek. Washingtonban Hoover kereskedelmi miniszter lépett a telefon elé és Newyorkban nemcsak a szavait lehetett hallani, hanem látni is lehetett a minisztert.

— **Megnyitották a bizantológiai kongresszust.** Belgrádból jelentik: Ma délelőtt Sándor király, a pátriárka, a kormány és a diplomáciai testület tagjainak részvételével ünnepélyes külsőségek között nyitották meg a II. nemzetközi bizantológiai kongresszust. A külföldi egyetemek képviselői nagy számban jelentek meg a kongresszuson.

— **Jackie Coogan első „felöltözött“ szerepe.** Jackie Coogan, amerikai jelentések szerint legközelebb egy felnőtt szerepében fog fellépni. A film egy zoké drámája, amelyben Jackie Coogan játsza a főszerepet. Mint zoké a főszereplő és legvakmerőbb lovas bravurokat hajtja végre, hogy e handicapot megnyerje.

— **„Olcsó villanyáram“ Belgrádban.** Belgrádból jelentik: A rendőrség ma letartóztatott néhány elszánt legényből álló villanyyszerelő csoportot, amely már 1918 óta azzal foglalkozik, hogy néhány jelentősebb épület tulajdonosával egyetértésben a villamos áramfogyasztást az óraszámolás meghamisításával kisebbitette. A kár, amelyet okoztak, a 80 millió dinárt felülhaladja.

— **Százhatvan kilométert gyalogol a kezén.** Londonból jelentik: Egészen különös „sétáló“ vándor most a Dublin-belfasti országúton. A vándor a 100 angol mértföldes (160 kilométer) utat a kezén járva teszi meg. Természetesen fogadásról van szó. Dundalig, amely félúton fekszik, az ut nagyszerűen ment. A különös vándor, aki kanadai tiszt, szandálakkal védi a kezét és felszerelését egy kecskére pakolva viszi magával. Dundalba való bevonulásakor azonban olyan csödület támadt, hogy az egész rendőri készenlétnék ki kellett vonulnia. A kezénjárót a rendőrség zárt kocsi-ban vitte át a városon és csak a város határában engedték szabadon,

Ka
Ebédlő
Gyönyörű
Fische

Husvétli áruim

fűszerár

fűszerek, szilva-
legelőnyösebb be-
vásárlási forrása

Str. N. Jorga 5.
fonon is felve

SZINHÁZ

MAG

A színházi

Csókrol csókrol
divatosabb zeneszerző
színház nagy ambíciói
ban két színházban
majdnem egy év óta
mint 700 szor volt a
Színházban játszó k
ház mellett és még
Szellemes, cselekmé
szövegkönyv biztosít
Heltai fordításá külö
jának. Szombatról ke
sorára a színház a C
valószínű, hogy a kö
új operett fogja ura
Antónia. Poór
ház drámai együttese
műsorra tűzte az Au
sikerű vígjátékát, me
Kőrösi Dudas fog m

Kedd: Névtelen assz
lással és új szer
vel. Premierbéri
Szerda: Antona (Poór
karának közrem
Sorozat 371.)
Csütörtök: Drótostót
Tolnayval. Prem
Pénteken nincs előad
Szombat fél 9-kor: C
először. Nemé
bérlet 67 szám.

Vasárnap fél 3-kor:
Tolnay és Inass
zatszám 374.)
Vasárnap 6-kor: Te c
árak. Sorozat 3
Vasárnap háromnegy
szünet. Sorozat
Hétfőn fél 3-kor: A
Leszállított hel
Hétfőn 6-kor: Csókrol
zatszám 378.)
Hétfőn háromnegyed
Tolnay Andorra
zatszám 379.)
Kedd: Csókrol-csókrol
Sorozat 380.)
Szerda: Csókrol-csókrol
zatszám 381.)

Hölgye

ujdons
MOSKOVITS

ban. Átalakítások le

Azonnal házhoz
szállít legolcsóbb

Fagyapótygá

Tavaszi ruhák olcsó festése, tisztítása megkezdődött CLNK-nél, Cluj

A legutóbbi antikommunisták...
tét is vette.
a szindikátusok
öket azzal a
örök. A Kou-
e elrendelte a
folyamán ötezer
i pályaudvar.
ng-Fang ötezer
sekiangnál fog-
ét kivégeztette.
által kiűrtett
an lévő Kiang-

zik az ellen-
t: Az utóbbi
ikai menekült
Achmed Zogu
Skutari volt
ri bég elmon-
ak azok élete
hívei Achmed
endkívül elke-
kóké is, akik
zetést. Hírlik,
lenzék vezére,
hogyan megszer-

e ideg orvos, a
osa magánren-
dés-u. 20. alá,
Tel. 5-95.
bbi a legna-
édikált. Lon-
nap az angli-
Hertz, a brit
atrick székes-
szabású prédi-
ényezőről. A
elt a legfőbb
főpapokkal és
lőivel. A kor-
épviselte. Dr.
és politikai
arra a követ-
helyesen ér-
minden olyan
adítani akarja
berszeretett.
gy rabbi ke-
likációt.

vész Béla
arósvár hely

ok

ása
ött.

650-750
450-550
100-180
200-350

fried
mand 1°.

sékelt?

él, Cluj

Karlsbadi Ebédlő szerviz L. 680 Gyönyörű színes 960 Fischer üvegudvar	Karlsbadi Kávés szerviz L. 480 Tányér . . . . . 16 Fischer üvegudvar	Megjött a 20 lejes színes teáscsésze Fischer üvegudvar
--	---	---

Husvétii árúim külön helyiségben vannak

fűszerárú פוסה שו

fajhorok, szilva- és seprőpálinka, édes likőrök
legelőnyösebb be-
vásárlási forrása **Ernest JAKAB**

Str. N. Jorga 5. — Telefon 305. Rendelést tele-
fonon is felveszek. — Elő ponty kapható.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Csókról csókra. Ivainnek, a franciák leg-
divatosabb zeneszerzőjének új operettjére készül a
színház nagy ambícióval. A Csókról csókra Páris-
ban két színházban kerül színpadra egyszerre és már
majdnem egy év óta játszik mindkettőben és több,
mint 700 szor volt műsoron. Budapesten a Magyar
Színházban játszik két hónap óta minden este telt
ház mellett és még nagyon sokáig marad műsoron.
Szellemes, cselekményben és ötletekben gazdag
szövegkönyv biztosítja a jókedvet és azonkívül
Helta fordítása különlegessége az operett librettó-
jának. Szombatról kezdve öt estén át tűzte mű-
sorára a színház a Csókról csókra c. operettet, de
valószínű, hogy a következő hét műsorát is ez az
új operett fogja uralni.

Antónia. Poór Liliivel az élen a Magyar Szin-
ház drámái együttese hosszú pihentetés után ismét
müsorra tűzte az Antóniát, Lengyel Menyhért nagy-
sikerű vigjátékát, melynek II. és III. felvonásában
Károlyi Dudas fog muzsikálni.

- Heti műsor**
- Kedd: Névtelen asszony. (Drámai reprimé. Új betanu-
lással és új szereposztással. Poór Lili fellépésé-
vel. Premierbérlet 65 szám. Sorozat 370.)
- Szerda: Antónia (Poór Liliivel, Körösy Dudas és zene-
karának közreműködésével. Napibérlet 67 sz. B)
Sorozat 371.)
- Csütörtök: Drótostót (Operettereprimé. Lengyel Irén,
Tolnayval. Premierbérlet 66 szám. Sorozat 372.)
- Pénteken nincs előadás.
- Szombat fél 9-kor: Csókról-csókra (Pérette-újdon-
ság, először. Neményi, Tolnay, Ihászsal. Premier-
bérlet 67 szám. Sorozat 373.)
- Vasárnap fél 3-kor: Orlov (Lengyel Irén, Neményi,
Tolnay és Ihászsal. Leszállított helyárak. Sorozat-
szám 374.)
- Vasárnap 6-kor: Té csak pipálj Ladányi (Rendes hely-
árak. Sorozat 375.)
- Vasárnap háromnegyed 9-kor: Csókról-csókra (Bérlet-
szünet. Sorozat 376.)
- Hétfőn fél 3-kor: A Noszty-fiu esete Tóth Marival
Leszállított helyárak. Sorozat 377.)
- Hétfőn 6-kor: Csókról-csókra (Rendes helyárak. Sorozat-
szám 378.)
- Hétfőn háromnegyed 9-kor: Drótostót (Lengyel Irén,
Tolnay Andorral. Napibérlet 68 szám A. Sorozat-
szám 379.)
- Kedd: Csókról-csókra (4-edszer. Napibérlet 68 szám B.
Sorozat 380.)
- Szerda: Csókról-csókra (Napibérlet 69 szám A. Sorozat-
szám 381.)

Megérkeztek a leg-
szébb tavaszi

**Hölgyeim kalap-
ujdonságok** Cluj, Cal. Reg.
Ferdinand 3 sz.
(Wesselényi u.)
Hátul az udvar
ban. Átalakítások legizlésebben olcsón készülnek

Azonnal házhoz
szállít legolcsóbb

prima tüzifát
ölként, vagy aprítva

Fagyapótgár, v. GRÜN fatelep
Telefon 10.

Közgazdaság

Csehszlovákia az új importtarifa miatt állítólag befiltja a román élőállatok és mezőgazdasági termékek importját

Hasonló retorzióra készülnek a többi érdekelt államok is. Az ország kereskedelme és fogyasztóközönsége körében óriási konsternációt keltett a horribilis vámemelés

(Cluj-Kolozsvár, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új behozatali vámtarifa-
jának közzétételével egyidejűleg, amely a kereskedelem és a fogyasztóközönség köré-
ben óriási konsternációt keltett, a pénzügyminisztérium 95.412 számú körrendeletében
értesítette az összes vámhivatalokat, hogy az új tarifa április 14-én lép életbe. Azok
a külföldi áruk, amelyeket április 13-ig bezárólag adtak fel és amelyek deklarációját
április 24 előtt állítja ki az importőr, még a régi tarifa szerint lesznek elvámulva.

Az új vámtarifa nemcsak belföldön okozott kínos meglepetést, hanem az érde-
kelt külföldi államokban is óriási konsternációt keltett, különösen azok után, hogy
Csehszlovákia, Ausztria, Lengyelország és Németország kereskedelmi képviselői nem-
régiben határozott kívánságukat fejezték ki arravatkozólag, hogy az új tarifa vegye
tekintetbe országaik érdekét is. Minthogy azonban ez alig történt meg, a külföldi
államok retorzióval készülnek élni az új román importtarifa ellen. Értesülésünk szerint
a csehszlovák minisztertanács a mai nappal állítólag teljesen betiltja a Romániá-
ból származó élőállatok, gabonafélék és más mezőgazdasági termékek importját.
Csehszlovákia példáját, amint hírlik, követni akarják a többi államok is, amelyek
Romániával fejlett kereskedelmi összeköttetésben vannak.

Az Uj Kelet munkatársa ma felkereste dr. Ladislav Kveton kolozsvári csehszlo-
vák konzult, aki a romániai agrártermékek csehszlovákiai importi almának híreről a
következőket mondotta:

— Hivatalosan erről nincs tudomásom, aminek az is lehet a magyarázata, hogy
én a híreket Bukaresten át kapom, a lapok azonban közvetlenül. Ezek az értesülések
néha pontosak, legtöbbször azonban egyoldalúak és nem eléggé precizek. Két nap
mulva, ha történt valami, megkapom a hivatalos értesítést, amelyet örömmel bocsátok
rendekezésére. A csehszlovák lapokból azonban semmi olyan tendenciát nem vettem
ki, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a prágai kormány a romániai élőállat
és mezőgazdasági termékek importjának betiltására gondolna.

Belföldön úgy a kereskedelem, mint a fo-
gyasztó közönség a lehető legsérelmebbnek
találja a horribilis behozatali vámo-
kat, amelyek indokolatlanul túlzásba viszik az ipar védelmét.
Különösen súlyos következményeket várnak a
közszükségleti tömegcikkre ilyen való drági-
tásából.

iparvállalat kedvéért, amely a legtöbb
cikknél nem is képes a belföldi szük-
ségletet ellátni.

A vámtarifa díjtételeinek strukturája álta-
lánosságban a következő: Az ipari termeléshez
szükséges nyersanyagok vámja a termékek bel-
földi fogyasztása szerint 1 és 10 százalék kö-
zött van. A fegyártmányok értékvamja, vala-
mint a mezőgazdasági, ipari és kisipari szerszá-
mok vámja 10 és 20 százalék között van, míg
a készgyártmányok és a közvetlen fogyasztásra
szolgáló fűszerárúak vámja 20 és 30 százalék kö-
zött mozog. Ennél magasabb értékvam alá csak
azok az áruk esnek, amelyek eddig vagy telje-
sen tiltva voltak importra, vagy pedig külön-
leges illetékekkel rehezítették meg behozatalu-
kat. Így például a luxuscikkek és néhány olyan

Az „Universul“ foglalkozik az új vámtari-
fával és tiltakozik az ellen, hogy a parlament
hozzászólása nélkül ilyen nagyfontosságú kér-
dést rendeletileg intézzen el. Követeli az életbe-
léptetés elhalasztását.

Bukarestben és az ország más centrumai-
ban energikus akciók készülnek tiltakozásul az
ellen, hogy

**a kormány tulságosan feláldozta a
milliók tömegeit érdekeit néhány száz**

UTOLSO HÉT

Átköltözés miatt
az összes raktáron levő áruk lesznek kiárusítva
mélyen lezállított árban

Buzetzkó utóda F. Kuck
Calea Regele Ferdinand 2.

Női és Férfi szövetek, vásznak, paplanok, zefirek, kretonok, mosó
delének, asztalneműek, harisnyák stb.

UTOLSO HÉT

Utolsó hét

Utolsó hét

Tőzsde

Délelőtt szilárd tendenciával indult a piac, amely azonban az esti órákban ellanyhult. Üzletkötések alig fordultak elő. A piac újabb lejjáulást vár.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927 április 12 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3270—3280	—	—	491	3260	11026	13678	65012	19231/2
Newyork	168—169	51987	51987	2554	169	573	71090	33761/2	—
London	826—828	252450	25241/2	12402	822	27821/2	345220	16402	48556
Páris	670—680	20361/2	203650	—	664	2245	2785	13260	3911/2
Milano	830—840	2515	2530	12370	823	2785	3458	16475	4841/2
Prága	504—506	15391/2	15391/2	—	506	169720	210570	—	2961/4
Budapest	2980—2990	9080	9075	—	2985	—	124	59087	—
Belgrád	—	9131/2	9131/2	—	300	10061/2	12481/2	5946	176
Bukarest	—	3221/2	320	1565	—	353	4341/2	20871/2	62
Varsó	—	5795	5795	—	—	6420	7943	379	—
Bécs	2390—2400	7315	731/8	—	2390	80321/2	—	47480	—
Berlin	4050—4060	1231/4	12320	—	4020	13590	16879	80012	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1565, Budapest 353, Bécs 43450, Prága 20371/2.

cikk, amely a hadseregnek dolgozó belföldi gyárak termékeivel konkurálhatnak.

A vámtarifák nomenklaturájával kapcsolatosan az előkészítő bizottság speciális vámszótárt állított össze, amely a tarifában szereplő áru-elemzéseket magyarozza, azonkívül pedig részletesen és adatszerűen ismerteti a különböző termelési ágak jelenlegi helyzetét.

Az új vámtarifa életbeléptetésével egyidejűleg elhatározták, hogy azt tudomására adják az összes államoknak, amelyekkel Romániának a legfőbb vámkedvezmény klauzúljája alapján megkötött kereskedelmi szerződése, vagy egyezménye van. Ezek az államok

meghívást kaptak arra, hogy új megállapodásokat kössenek az új tarifának megfelelően.

Minden valószínűség szerint ezeknek az államoknak legkésőbb június elsejéig meg kell kezdeniük az új szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat és addig a minimális tarifa vonatkozik rájuk.

A kormány elfogadta a német kölcsön feltételeit. Bukarestből jelentik: Tudvalevő, hogy az ismeretes német kölcsöntárgyalásokban nemrég kedvezőtlen fázis állott be, mivel a németek a kölcsön készpénzben fizetendő részét nem aranyárban, hanem lejben akarják folyósítani. Ennek ellenére hivatalos körökből szerzett információk szerint a kormány és a német pénzügyi csoport között folyó tárgyalások már a legvégső stádiumába kerültek. Averescu tábornok hivatalosan elfogadta a kölcsön feltételeit. A német Disconto Gesellschaft vezérigazgatója ma Bukarestbe érkezett, hogy a kölcsön felosztása ügyében megkezdett tárgyalásokon résztvegyen. Annál feltűnőbb tehát az a hír, hogy Coanda tábornok, a szenátus elnöke Párisba utazott és ott holnap Poincaré miniszterelnökkel tárgyalni fog külföldi kölcsön feltétele ügyében. A hír állítólag rendkívüli módon felizgatta a német pénzügyi köröket, amelyek megbízottakat küldtek Párisba, hogy információkat szerezzenek a Coanda és Poincaré között folyó tárgyalásokról. Az „Adeverul“ értesülése szerint a legközelebbi napokban Bukarestbe érkezik Poggi gróf, akinek fontos megbízatása van a német Leszámloló Bank részéről. A gróf azt a javaslatot teszi, hogy a német kölcsön után Románia jelentékeny kölcsönt vegyen fel a londoni és berlini piacokon, amely kölcsönt kizárólag a Banca Nationalával szemben fennálló tartozásának fizetésére fogja fordítani az állam és ezzel a lej stabilizálását elősegítik. Hír szerint Lepadatu volt pénzügyminiszter megbízást nyert, hogy Németországgal ezeket a tárgyalásokat lefolytassa.

Tavaszi vásár Nagyszebenben. A városi polgármesteri hivatal közlése szerint Nagyszebenben a tavaszi vásárt a következő napokon fogják megtartani: juhvásár április 27-ikén és 28-ikán, állatvásár 29-ikén és 30-ikán, lóvásár május 2. és 3-ikán, kirakóvásár május 3-ikán.

Még husvét előtt megkötik a román-olasz kereskedelmi egyezményt. Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági bizottsága legutóbbi ülésében véglegesen megállapította a román-olasz kereskedelmi tárgyalások során felmerült vitás ügyek rendezési módját. Ebben az értelemben már el is küldték a megfelelő instrukciókat a Rómában

tárgyaló román delegációnak, azzal a külön hangsúlyozással, hogy az új importvám-tarifát minimális illetékeivel alacsonyabb fixvámokat nem adhat az olaszoknak. Az egyezményt előreláthatólag a husvétünnep előtt fogja aláírni Cesar Popescu bizottsági elnök és Lahovary római román követ.

A legközelebbi minisztertanács dönt a kolozsvári Banca Agrara kártérítési pöréről. Emlékeztet, hogy a kolozsvári Banca Agrara legutóbbi közgyűlésén kibuktatták a régi igazgatóság tulajdonosait és az intézet vezetésébe kormánypárti részvényesek kerültek. Az igazgatóságban beállott változás döntő fordulatot hozott a bank ismeretes kártérítési pörében, amelyet az agrárreform finanszírozására kapott koncessziójának váratlan megvonása miatt indított a kincstár ellen. Az új vezetés ugyan elhatározta, hogy az ügyet békés úton kívánja elintézni. A bukaresti „Politica“ szerint a Banca Agrara ügye a legközelebbi minisztertanácsban tárgyalásra kerül.

Felfüggesztették a félszázalékos vámilleték inkasszállását. Az új importtarifával kapcsolatban a pénzügyminisztérium 95863. számú körrendeletével értesítette az összes vámhivatalokat, hogy az új tarifa életbeléptetésével ne számítsák fel a félszázalékos illetéket, amely további intézkedésig fel van függesztve.

של פמה ארטה. כשר Orient pótkávé

elismert kitűnő minőségű, garantált tiszta cikória. Készíti: Paschikusz Károly, kinek megbízhatóságát a legnagyobb bel- és külföldi rabbi kapacitások bizonyítják. Állandó nagy bizományi raktár

Boskovitz Lajos cégnél Cluj

Telefonszám 459

של פמה specialitás של פמה

BOGSZA likörök

likörök
Triple sec
Chocolade
Kávé

édes Vermuth
uradalmi husvétünnep
fajborok

Szilvapalinka és kisüstös seprópalinka

minden jobb üzletben kapható

Bognár és Szántó
erd. ker. Rt.
Cluj, Calea Regele Ferd. 70.

תחת השגחה מרה מרדכי בוקסנשפאנער

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés lezet csak egy továbbiunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Keresek május 1-re, lehetőleg belvárosban egy vagy két szobás konyhás lakást. Ajánlatokat „Magas bért fizetek“ jeligen a kiadó továbbít

Eladó olcsón modern nagy gyerekkocsi Ferencz J.-u. 100. Bejárati Boldog-u.

השנה השנייה של חגיגות חנוכה. Egerbegyi, Somlyói, Seprő, Szilyorim, Likörök, Husvétünnepi Deutschnál, Ferencz József-u. 37.

Máramaroszigeten a Wiesel-féle חנוכה חגיגék bogdában szerkezeti belegoelobbban huskülönelgességeit. 2565

Börszakmában, valamint a nyersbőr kezelésben és könyvelésben teljes jártassággal több évi szak-képzéssel Erdély és Bánát területén bevezetve, utazói, üzletvezetői esetleg raktárkezelői állást keres, román, német, magyar nyelvet beszélő fiatalember. Helyben vagy vidéken. Ajánlatokat „Börszakember“ jeligére kiadóhivatal továbbít.

Sajtókészítők figyelmébe! A legkittünőbb sajtó a schweizeri tejjel készült. Hatásos, nem romlandó készítmény. Egger & Co Rt. vegyészeti gyár, Cluj. 2048

A közörség tudomására hozom, hogy Máramaroszigeten levő חנוכה חגיגék vendéglőmet Bogdan Voda utról Dorobantilor (Magyar) utca 31-a áthelyeztem. Vendéglőmben absztrakt felvételnek, valamint esküvőkötés is vállalkozok. Kitűnő házikoszt. — Olcsó árak. Judovics Lázár 2165

Friss

labda

szállítmányunk beérkezett. Érdeklődésre árajánlattal szolgálunk. BLUM Testvérek, Oradea-Mare

Grosprobstdorfi fajborok

1926 évi termés, 125 Hl. jutányosan eladó. Megkeresések Michael Herbert (217), Michael Biegler (340) Nagyekemező, Prosta mare, up. Medias, jud. Tarnava mare

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitos kellékek, zs negek, kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910.

Valódi perzsa futószőnyeg és egy ebédli Smyrna szőnyeg 3x4

sürgősen eladó. Rosenberg szőnyegáruház, Cluj, Cal. Victoriei 5.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. E. L. Pop (Brassai-utca)

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal 9-77

Zs. N. Sz.

Egyes szám ára p. udvaron és vidéken Bukarestben is

1927 április 14

Kihirdetési

Hála a két ballakossága manapság van az állampolgároktól, az adózásról. gesíti a parasztságot említése is. A falvakban emberben adóvégyással húzódik a keresztyűgördülni

Az adó sohase falvakon és régen képviselőjelöltek igérték be a kerület az adó volt a legadótól való idegesben hallatlan arány mert úgy az adó tása kiméletlen és történik.

Hogy a kormány mennyire népszerű az adó, azt mi se belügyminiszteri döntések megvalósításán tudvalevőleg dől el a kormány csodatlanban most fellépő egy héttel a előtt a templom népnek, hogy a jellege és az egysemmi összefüggés

Erre a tisztázás, hogy a falvak lehessen lebonyolítás népszámlálást. Ez tett pontot a köztudatunk. Nem az adó népszámlálással kapcsolatos és nem a falusi az egyetlen nehézség a lebonyolítás

Ugyanakkor, a dött arról, hogy a közörség nem adókirovást gositania az országban hogy ennek a tulajdonképpen mi vélemény még az ez a népszámlálás vagy statisztikai

És ugyanakkor látta, hogy a falvak zésének lezserelés lálás lebonyolítását gondolhatott volna hétségeit elkerülje adatgyűjtést jelenlét, a rendelkezés álló eszközök egyaránt hogy ennek az a majd valami pozitív

A népszámlálás primitívsege csak mutathat és azok tudnak ilyenformán adóadni, egyáltalán nyújtani a lakosság a kormány szükség nagy népszámlálás egy előzetes népszámlálás hogy ennek termi legalább egy hó

A sékel a zs. összetartoz